

AVIZ

**referitor la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea
unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu**

Analizând proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr. 635 din 28.12.2022 și înregistrat la Consiliul Legislativ cu nr. D1537/28.12.2022,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, cu completările ulterioare, și al art. 33 alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ, cu modificările ulterioare,

Avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri:

1. Proiectul de lege are ca obiect modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu, intervenindu-se prin modificare și/sau completare asupra mai multor acte normative:

- Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor,

- Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și al personalului care funcționează în cadrul Institutului Național de Expertize Criminalistice, cu modificările și completările ulterioare,

- Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

- Legea nr. 216/2015 privind acordarea pensiei de serviciu membrilor Corpului diplomatic și consular al României, cu modificările ulterioare,

- Legea nr. 223/2007 privind Statutul personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă din România, cu modificările și completările ulterioare,

- Legea nr. 7/2006 privind statutul funcționarului public parlamentar, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

- Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, cu modificările și completările ulterioare.

Se urmărește, în esență, modificarea cuantumului pensiilor de serviciu și a condițiilor de vechime pentru acordarea acestora pentru anumite categorii de beneficiari de pensii de serviciu/ocupationale, cu excepția beneficiarilor pensiilor de serviciu acordate în temeiul Legii nr. 223/2015, pentru care se intervine numai asupra modului de stabilire a bazei de calcul, precum și reducerea cuantumului pensiei aflate în plată pentru magistrați.

2. Prin conținutul său normativ, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. j) și l), din Constituția României, republicată, iar în aplicarea art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată, prima Cameră sesizată este Senatul pentru prevederile care conțin reglementări în domeniile prevăzute de art. 73 alin. (3) lit. j) din Legea fundamentală și Camera Deputaților pentru prevederile care conțin reglementări în domeniile prevăzute de art. 73 alin. (3) lit. l) din Constituție.

Întrucât proiectul de lege conține reglementări în domenii ale legii organice pentru care Legea fundamentală prevede competențe funcționale diferite ale celor două Camere ale Parlamentului, devin incidente prevederile art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității măsurilor propuse.

4. Cu referire la **Expunerea de motive**, semnalăm că prin Decizia nr. 139/2019, Curtea Constituțională a statuat că „*Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât previne arbitrarul în*

activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale”.

În acest context, precizăm că în Expunerea de motive, nu sunt motivate decât parțial soluțiile referitoare la pensiile magistraților, cele referitoare la alte categorii de personal nefiind prezentate și argumentate. Totodată, nu sunt motivate exceptările de la art. III, recalcularea pensiilor în plată neaplicându-se tuturor categoriilor de beneficiari de pensii speciale, ci doar magistraților, și nici tuturor beneficiarilor de pensii de serviciu acordate în cuantumul prevăzut pentru magistrați sau prin asimilare cu magistrații (spre exemplu, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor).

Pentru o temeinică fundamentare, este necesară respectarea mai multor prevederi ale Legii nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la prezentarea în mod necesar a unor informații, precum și la completarea sau corectarea datelor din anumite secțiuni și subsecțiuni, așa cum vom preciza mai jos.

Vor trebui avute în vedere dispozițiile art. 7 din Legea nr. 24/2000, care instituie în sarcina inițiatorului proiectului de act normativ obligația evaluării preliminare a impactului proiectului de lege, ce presupune identificarea și analizarea efectelor economice, sociale, de mediu, legislative și bugetare pe care le produc reglementările propuse¹. De asemenea, instrumentul de prezentare și motivare nu este însoțit, așa cum prevede imperativ art. 7 alin. (3¹) din Legea nr. 24/2000, de o evaluare preliminară a impactului noilor reglementări asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În plus, din redactarea Expunerii de motive trebuie să rezulte că elaborarea proiectului a fost precedată, dată fiind importanța, complexitatea și implicațiile acestuia, de o activitate de documentare și analiză științifică, pentru cunoașterea temeinică a realităților

¹ Potrivit art. 7 alin. (2) și (3) din Legea nr. 24/2000, „evaluarea preliminară a impactului proiectelor de acte normative este considerată a fi modalitatea de fundamentare pentru soluțiile legislative propuse și trebuie realizată înainte de adoptarea actelor normative”, iar „fundamentarea noii reglementări trebuie să aibă în vedere atât evaluarea impactului legislației specifice în vigoare la momentul elaborării proiectului de act normativ, cât și evaluarea impactului politicilor publice pe care proiectul de act normativ le implementează”.

economico-sociale care urmează să fie reglementate, concretizată în prezentarea rezultatelor unor studii de cercetare și includerea unor trimiteri la sursele de informații suplimentare relevante pentru dezbaterile proiectului, așa cum dispun art. 20 alin. (1) și (3) din Legea nr. 24/2000.

Spre exemplu, ar fi trebuit avute în vedere aspecte precum: speranța de viață a românilor, lipsa de personal specializat la instanțe și parchete, volumul de muncă al unui magistrat, numărul persoanelor din sistem care au fost admise în magistratură cu recunoașterea vechimii din alte profesii, numărul persoanelor care au vocație de a se pensiona înainte de intrarea în vigoare a legii, previzionarea modului în care va fi afectată administrarea justiției în urma pensionărilor masive sau părăsirii sistemului de către persoane cu experiență dobândită în alte profesii care nu mai au nici un interes de a rămâne, dată fiind mica probabilitate de a realiza o vechime de 25 de ani în magistratură anterior împlinirii unei vârste rezonabile și solicitarea neuropsihică la care sunt supuși magistrații.

5. Analizând prezentul proiect de lege, precizăm că achiesăm parțial punctului de vedere formulat de Ministerul Justiției prin adresa nr. 3/92394/23.12.2022.

6. Cu privire la intervențiile propuse asupra Legii nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, cuprinse la **art. I**, precum și la **art. II și III**, semnalăm necesitatea reanalizării și reformulării soluțiilor propuse, astfel încât acestea să nu fie susceptibile să aducă atingere mai multor principii, drepturi sau prevederi constituționale, din Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau din Tratatul privind Uniunea Europeană.

Precizăm că, printre valorile pe care se întemeiază Uniunea Europeană, comune tuturor statelor membre, prevăzute la art. 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, sunt de menționat: respectarea **egalității**, a **statului de drept** și a **drepturilor omului**, astfel încât nicio reglementare națională nu poate fi adoptată cu nesocotirea acestor valori.

Cu titlu preliminar, în contextul analizei respectării dreptului fundamental la egalitate de tratament (a principiului nediscriminării), din formulările soluțiilor propuse în proiect, constatăm următoarele:

a) din ansamblul proiectului rezultă că numai pensiile în plată ale magistraților vor fi supuse recalculării² - a se vedea art. III -, nefiind prevăzută o asemenea recalculare pentru celelalte categorii de beneficiari de pensii de serviciu și nici tuturor beneficiarilor de pensii de serviciu acordate în cuantumul prevăzut pentru magistrați sau prin asimilare cu magistrații (spre exemplu, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor);

b) reconfigurarea regimului juridic aplicabil pensiilor de serviciu, vizează în privința categoriilor de personal de la art.I-VIII, condițiile de pensionare, baza de calcul și cuantumul pensiei, pe când în cazul categoriilor beneficiare ale Legii nr.223/2015, vizează exclusiv baza de calcul, diferența de tratament între diferiții beneficiari de pensii de serviciu nefiind justificată în Expunerea de motive³.

6.1. Pentru asigurarea respectării prevederilor art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, sub aspectul principiului securității juridice și al speranței legitime, a principiului constituțional al legalității, consacrat la art.1 alin. (5), a principiului neretroactivității prevăzut la art. 15 alin. (2), a principiului nediscriminării, precum pentru garantarea independenței judecătorilor, prevăzută la art. 124 alin. (3) din Constituție, propunem reconsiderarea și reformularea art. I pct. 1, pct 3, 4 - 6 și a art. II, având în vedere rațiunile și coordonatele de mai jos.

Curtea Constituțională statuează la paragraful nr. 19 din Decizia nr. 328/2020 că „**Principiul speranței legitime este indisolubil legat de statul de drept. În virtutea acestui principiu, organele statului sunt**

² Caracterul retroactiv al măsurii va fi argumentat la un punct subsecvent

³ Precizăm că la par. 46 din Decizia Curții nr.900/2020, se arată că: „În vederea soluționării cauzelor, în temeiul art. 76 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a solicitat Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului Român de Protecție și Pază și Serviciului de Telecomunicații Speciale comunicarea următoarelor informații: (i) numărul total al beneficiarilor de venituri din pensii și indemnizații pentru limită de vârstă din România și cuantumul total al veniturilor obținute de aceștia; (ii) numărul beneficiarilor de venituri din pensii pentru limită de vârstă în sistemul public de pensii și cuantumul total al veniturilor obținute de aceștia; (iii) numărul beneficiarilor de venituri din pensii de serviciu și indemnizații pentru limită de vârstă și cuantumul total al veniturilor obținute de aceștia; (iv) numărul beneficiarilor de venituri din pensii militare și cuantumul total al veniturilor obținute de aceștia”. Răspunsurile primite sunt prezentate la par. 47 - 57, fiind elocvente pentru numărul de beneficiari din fiecare categorie.

obligate să acționeze în conformitate cu dispozițiile legale și să respecte speranțele legitime întemeiate pe prevederile legale în vigoare, indivizii putând conta pe previzibilitatea normelor legal adoptate și fiind astfel în măsură să își planifice viitorul în contextul drepturilor conferite de aceste dispoziții. Desigur, acest principiu nu împiedică statul să facă schimbări legislative, însă îi impune obligația ca, ori de câte ori o face, să mențină o balanță rezonabilă între încrederea indivizilor în prevederile legale existente și interesele pentru a căror satisfacere operează modificarea cadrului legal”.

În virtutea principiului speranței legitime, titularii unor drepturi prezente sau viitoare (la care au vocație) au un drept la continuitatea acțiunii statale, astfel încât statul să nu încalce încrederea legitimă a persoanelor în stabilitatea și continuitatea acțiunilor lor, fiind încurajate să-și planifice acțiunile pe termen scurt, dar și pe termen lung, prin raportare la propriile persoane și familii și determinând o anumită conduită în gestionarea bunurilor lor prezente și viitoare.

La par. 114, în Decizia nr. 900/2020, Curtea a reținut că „legiuitorul are libertatea să stabilească drepturile de asigurări sociale cuvenite, condițiile și criteriile de acordare a acestora, modul de calcul și cuantumul lor valoric, în raport cu posibilitățile create prin resursele financiare disponibile, și să le modifice în concordanță cu schimbările ce se produc în resursele economico-financiare ale statului. Astfel, este la aprecierea legiuitorului reglementarea condițiilor și a criteriilor necesar a fi îndeplinite pentru a beneficia de o categorie de pensie sau alta, cu condiția de a nu încălca exigențele constituționale și de a respecta o condiție de rezonabilitate în stabilirea condițiilor de pensionare - est modus in rebus (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.39 din 18 ianuarie 2007, și Decizia nr.680 din 26 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.566 din 9 august 2012)”.

Având în vedere accepțiunea recunoscută de Curtea Constituțională pentru principiul așteptării legitime, formă a principiului securității juridice, conturat jurisprudențial de aceeași curte ca decurgând din principiul general al legalității și al statului de

drept, semnalăm că textele propuse pentru art. I pct. 1, 3, 4 și 6 și pentru art. II sunt predictibile doar pentru persoanele care vor intra în sistemul judecătoresc sau al instituțiilor asimilate sub aspectul regimului pensiilor de serviciu, începând cu data intrării în vigoare a legii.

Pentru persoanele aflate deja în funcție în aceste sisteme, intervențiile asupra soluțiilor legislative în vigoare, care confirmă regimul juridic instituit în urmă cu 18 de ani prin Legea nr. 303/2004, vor fi de natură să aducă atingere principiului securității juridice, al neretroactivității și al nediscriminării, deoarece prin textele preconizate pentru art. I pct. 1 referitor la art. 211 alin. (1), pct. 3 referitor la abrogarea alin. (2) al art. 211 din Legea nr. 303/2002, pentru art. II și III se intervine atât asupra cuantumului pensiei (chiar și asupra cuantumului pensiei aflate în plată), cât și asupra condițiilor de pensionare.

Astfel, prin stabilirea la art. 211 alin. (1) a condiției vechimii de 25 de ani, realizată exclusiv în funcțiile prevăzute, persoanele pentru care în prezent este recunoscută ca fiind vechime în magistratură vechimea juridică realizată prin exercitarea unei alte profesii juridice, și care, la momentul de față reprezintă un procent foarte mare în instanțe, parchete sau în sistemele unde activează, se află în situația în care, total imprevizibil, dată fiind consecvența legislativă din ultimii 18 de ani, nu le va mai fi asimilată vechimea juridică realizată prin exercitarea altor profesii, etapizarea prevăzută la alin. II întinzându-se pe perioadă foarte scurtă și creând, de asemenea, discriminări, chiar între persoanele care aveau vechime juridică în alte profesii, la data admiterii în magistratură sau a ocupării funcțiilor menționate la art. 211 alin. (1).

Justificarea acordării pensiei de serviciu doar pentru judecătorii, procurorii, judecătorii de la Curtea Constituțională, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională care au o anumită vechime doar în aceste funcții este, în mare măsură, corectă și corespunde celor statuate de Curtea Constituțională, dar poate fi aplicată numai pentru viitor și numai pentru persoanele care vor accede la aceste funcții după intrarea în

vigoare a legii, altfel beneficiul pensiei de serviciu va fi doar iluzoriu pentru anumite persoane care au avut o așteptare legitimă, dată fiind speranța de viață și degradarea capacității fizice și intelectuale după o anumită vârstă.

Orice modificare în regimul pensiilor de serviciu referitoare la categoriile care nu realizează deloc sau realizează doar o anumită perioadă activități jurisdicționale, va trebui să fie promovată cu respectarea principiului neretroactivității, iar pentru respectarea principiului așteptării legitime, să privească doar persoanele care ocupă aceste funcții după intrarea în vigoare a legii.

În acest context, semnalăm că în Decizia nr. 900/2020, Curtea Constituțională a statuat la paragraful 150 (reiterând cele reținute în Decizia nr. 262/2016 la paragraful 47), *„în ceea ce privește categoria personalului de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor”*, că, *„deși aceasta este supusă aceluiași regim juridic ca judecătorii și procurorii, beneficiind de statutul special reglementat prin Legea nr. 303/2004, prin atribuțiile deținute, această categorie nu îndeplinește competențe jurisdicționale”*.

De asemenea, la paragraful 154 s-a reținut că *„(...) atât Constituția, cât și jurisprudența Curții Constituționale care dezvoltă principiul independenței justiției consacrat de art. 124 alin. (3) și art. 145 din Legea fundamentală garantează doar pensiile de serviciu ale celor care au exercitat calitatea de judecător, judecător la Curtea Constituțională, procuror sau de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție sau la Curtea Constituțională întreaga perioadă impusă de lege, deci care au avut o carieră în respectivele profesii, nicidecum pensiile de serviciu ale altor categorii profesionale, asimilate sau cu vechime asimilată, conform dispozițiilor legale în vigoare”*.

În măsura în care, prin prezentul proiect, va fi recunoscută ca vechime în magistratură sau în funcții asimilate judecătorilor sau procurorilor, vechimea realizată de personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, de personalul care, pentru anumite perioade, nu exercită efectiv funcțiile de judecător, procuror, judecător la Curtea Constituțională, magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională sau de alte persoane

care nu desfășoară activități ce presupun înfăptuirea justiției, iar persoanelor care au realizat vechime juridică în alte profesii, anterior dobândirii statului de magistrat, nu le va fi recunoscută acea perioadă ca asimilată vechimii în funcția de magistrat reglementarea va fi discriminatorie, deoarece nu există o rațiune obiectivă de acordare a unui tratament diferențiat pentru ultimele persoane.

Un argument în plus vizează perioada în care persoana a avut calitatea de auditor de justiție - 2 ani, în prezent -, considerată, potrivit art. 27 alin. (8) din Legea nr. 303/2022, vechime în funcția de judecător sau procuror, deși în această perioadă, persoana este un simplu cursant/auditor, neparticipând la înfăptuirea justiției. Mai mult chiar, statul investește în formarea, asigurarea cazării și a meselor auditorilor de justiție, plătindu-le și o indemnizație lunară în cuantumul unui judecător stagiar, pe când în pregătirea și dobândirea experienței profesionale de către un judecător financiar, procuror financiar sau consilier de conturi la secția jurisdicțională a Curții de Conturi, avocat, notar, personal de specialitate juridică în fostele arbitraje de stat, grefier cu studii superioare juridice, consilier juridic sau jurisconsult, prevăzuți în prezent la art. 211 alin. (1), dar și a celorlalte persoane prevăzute la art. 63 alin. (1), bugetul de stat nu a suportat nici un efort financiar⁴.

⁴ Atragem atenția și asupra unității diferite de măsură aplicate pentru alte categorii de specialiști în științe juridice, care, potrivit art. 63 alin. (1) din Legea nr. 303/2022 pot fi numiți în magistratură, pe bază de concurs, ca judecător sau procuror definitiv și cărora nu le este recunoscută vechimea anterioară în specialitate ca vechime asimilată în magistratură, cu toate că se află în situații analoage cu categoriile de persoane prevăzute la art. 211 alin. (1) *de lege lata* și care au experiență profesională față de auditorii în justiție sau față de magistrații aflați în concediul pentru creșterea copilului. Este cazul următorilor: asistenții judiciari, executorii judecătorești cu studii superioare juridice, personalul de probațiune cu studii superioare juridice, ofițerii de poliție judiciară cu studii superioare juridice, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, ministerelor, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi sau al Consiliului Legislativ, în Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române și Institutul Român pentru Drepturile Omului, cadrele didactice din învățământul juridic superior acreditat, cu o vechime în specialitate de cel puțin 5 ani.

Mai mult, acestor persoane le este restricționată și mobilitatea profesională, neputând fi transferate sau promovate la alte instanțe sau parchete timp de cel puțin 3 ani de la numirea în funcție, spre deosebire de absolvenții Institutului Național e Magistratură, care imediat după promovarea examenului definitiv pot fi transferați.

Prin urmare, propunem reconsiderarea și completarea textelor propuse la art. I, pentru art. 211 alin. (1) și (3), precum și eliminarea art. II, care, în actuala redactare generează discriminări între magistrații beneficiari ai dispozițiilor legale în vigoare până în acest moment, prin faptul că stabilesc *ex abrupto* și în mod arbitrar condiții de vechime minimă îndeplinită numai în funcțiile de judecător, procuror, judecător de la Curtea Constituțională, magistrat-asistent de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională și ca personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor.

Se observă că magistrații sunt împărțiți în două categorii: cei care au fost numiți definitiv în magistratură pe baza vechimii de cel puțin 5 ani în alte profesii juridice și cei numiți ca urmare a absolvirii Institutului Național al Magistraturii și promovării examenului de definitivat, după ce au fost stagiaari. Trebuie avut în vedere faptul că ambele categorii supuse aceluiași tip de procedură de selecție, de lungă durată, cu probe variate și dificile, la care candidații se supun în considerarea promisiunii pe care statul, prin legislația în vigoare, menținută în această formă de mai mult de 18 de ani, o face candidatului care va promova și examenul, ca prin dobândirea statutului de magistrat, în mod corelativ obligațiilor, interdicțiilor și incompatibilităților stabilite, să ofere și garanții corespunzătoare de independență, incluzând independența economică, constând în acordarea unui salariu și a unei pensii adecvate restricțiilor și obligațiilor impuse.

O altă soluție, care, pentru respectarea principiului neretroactivității și al securității juridice, ar trebui să se aplice numai persoanelor care acced în magistratură după intrarea în vigoare a legii, ar fi aceea ca în calculul vechimii de 25/20 de ani necesară pentru a beneficia de pensia de serviciu în quantum integral sau redus, conform textelor propuse pentru art. 211 alin. (1) și (3), să fie luată în considerare și o perioadă minimă de 5 ani în care judecătorii, procurorii, judecătorii de la Curtea Constituțională, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea

Constituțională au îndeplinit funcțiile enumerate la art. 63 alin. (1) din Legea nr. 303/2022.

Dacă printre criteriile obligatorii de participare la concursul de admitere în magistratură a fost inclusă și vechimea de cel puțin 5 ani ca avocat, notar, asistent judiciar, consilier juridic, executor judecătoresc cu studii superioare juridice, personal de probațiune cu studii superioare juridice, ofițer de poliție judiciară cu studii superioare juridice, grefier cu studii superioare juridice, aceasta ar trebui să constituie vechime în funcțiile de judecător și procuror și în cazul persoanelor admise definitiv prin concurs în magistratură.

Soluția propusă, cu respectarea principiului neretroactivității, ar garanta asigurarea egalității de tratament și aplicarea principiului simetriei, valorificând vechimea minimă stabilită ca o condiție pentru numirea în magistratură, ca judecător sau procuror definitiv, considerentele expuse cu privire la calitatea de auditor de justiție și de recunoaștere a vechimii în funcția de judecător sau procuror fiind valabile și în acest caz.

6.2. Prevederile propuse pentru art. I, II și III sunt susceptibile să aducă atingere principiului neretroactivității, consacrat de art. 15 alin.(2) din Constituție.

Analizând acest aspect nu achiesăm la punctul de vedere exprimat în avizul Consiliului Superior al Magistraturii, pentru considerentele expuse mai jos.

Argumentele extrase din Deciziile 1284 și 1285/2011 (invocate de CSM) nu se referă la pensiile de serviciu ale magistraților, ci la pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și la pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor, în contextul apariției unei noi reglementări generale în materia pensiilor și al lipsei protecției constituționale ce decurge din garanția independenței justiției.

Precizăm că în Cauza Frimu contra României, citată de CSM (*Cauzele conexate* nr. 45.312/11, nr. 45.581/11, nr. 45.583/11, 45.587/11 și nr.45.588/11 - *Ana Maria Frimu, Judita Vilma Timar, Edita Tanko, Marta Molnar și Lucia Ghețu împotriva României*), reclamantele erau **personalul auxiliar al parchetelor și tribunalelor**,

nu magistrați, iar în hotărârea publicată în Monitorul Oficial nr. 870 din 20 decembrie **2012**,⁵ sunt reținute următoarele: „23. În ceea ce privește partea suplimentară asigurată de bugetul statului, Curtea Constituțională a considerat că aceasta nu constituia un drept dobândit, ci că depindea de **existența resurselor financiare și de alegerile economice și sociale ale statului în perioada de criză economică**”⁵ și „25. În cele din urmă, în ceea ce privește pensiile magistraților, Curtea Constituțională a considerat că **menținerea integrală a pensiei de serviciu era necesară pentru a le asigura un nivel de viață decent și, în consecință, pentru a păstra independența și imparțialitatea justiției**”.

Chiar dacă la par.40 Curtea Europeană a Drepturilor Omului „amintește că dacă art. 1 din Protocolul nr. 1 garanta plata prestațiilor sociale pentru persoanele care au plătit contribuții la o casă de asigurări, acesta nu ar putea fi interpretat ca dând dreptul la o pensie de o valoare determinată”, acest text nu este aplicabil pensiilor de serviciu ale magistraților, pentru argumentul expus în Decizia Curții Constituționale nr. 153 din 6 mai 2020, *„nivelul adecvat al remunerării și al cuantumului pensiilor magistraților reprezintă o compensație parțială a lipsei unor drepturi fundamentale, din categoria drepturilor exclusiv politice (dreptul de a fi aleși în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi aleși în Parlamentul European) și a drepturilor social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale [potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, o dispoziție similară fiind prevăzută în privința procurorilor de art. 132 alin. (2) din Constituție]. Acestor incompatibilități li se adaugă interdicțiile prevăzute de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și*

⁵ a se observa diferența de context economic din prezent, care nu justifică restrângerea unor drepturi și minima economie ce se va realiza prin reducerea pensiilor în plată și celor care se vor cuveni categoriilor prevăzute la art.I-VIII din proiect.

procurorilor. (. . .), stabilirea nivelului pensiei ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de magistrat, care privesc întreaga durată a carierei acestuia”.

Curtea Constituțională a reținut în Deciziile nr. 18/1999, 112/1999, 58/2002, și 2/2003, că „pentru a exista retroactivitate ar fi trebuit ca între cele două prevederi să fie o deosebire, iar noua reglementare să se aplice situațiilor juridice anterioare intrării sale în vigoare”.

În Decizia nr. 56/2014, Curtea Constituțională a statuat că „*premisele analizării dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție este existența unui conflict real de legi în timp, și anume legea nouă să aibă un caracter novator, astfel încât noile reguli să fie susceptibile să se aplice situațiilor constituite înainte de intrarea ei în vigoare, în baza legii vechi*” și că în cazul în care noua reglementare nu are caracter novator, „*conflictul în timp între legea nouă și legea veche este doar unul aparent*”.

Observăm că prezentul proiect de lege impune noi reguli cu privire atât la condițiile de acordare a pensiei de serviciu, cât și cu privire la cuantumul pensiei de serviciu dobândite înainte de intrarea ei în vigoare, în temeiul legii vechi, aflate în plată. Prin urmare, în lumina jurisprudenței Curții Constituționale, există un conflict real de legi în timp, conflict care nu poate fi soluționat decât aplicând dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție care consacră principiul neretroactivității legii.

În Decizia nr. 73/1995 s-a statuat de către Curtea Constituțională, că „*Soluționarea conflictului legilor în timp face necesară diferențierea dreptului subiectiv, constituit sub imperiul legii anterioare, de cel născut potrivit legii posterioare; aceasta din urma lege nu poate, fără a avea caracter retroactiv, să aducă atingere modalității în care legea anterioară a constituit dreptul respectiv, modalitate guvernată de principiul tempus regit actum*”.

Din punctul de vedere al rezolvării conflictului de legi în timp, prin determinarea legii aplicabile situațiilor juridice și efectelor acestora atunci când intervin reglementări succesive, situația juridică născută în temeiul legii vechi constă în dobândirea dreptului la pensia

de serviciu, prin îndeplinirea condițiilor de pensionare prevăzute de legea veche și prin acordarea cuantumului prevăzut de aceasta. Stabilirea și acordarea dreptului la pensie se fac în temeiul legii în vigoare în momentul înscrierii la pensie. Legea în vigoare la data înscrierii la pensie (legea veche pentru deciziile aflate în plată la data intrării în vigoare a legii noi) se aplică asupra tuturor elementelor dreptului la pensie (condiții de acordare, cuantum, bază de calcul, formulă de calcul).

Din perspectiva distincției teoretice între situații juridice epuizate prin însuși faptul constituirii lor (*facta praeterita*), situații juridice aflate în derulare (*facta pendencia*) sau efectele juridice ale unor asemenea situații ce intervin sau urmează să intervină (*facta futura*), dobândirea dreptului la pensia de serviciu, prin emiterea deciziei de pensionare, în temeiul legii vechi, constituie o *facta praeterita*, legea nouă neputând modifica nici condițiile legale de dobândire a dreptului la pensie, nici diminua cuantumul acesteia. Astfel, prin Deciziile nr. 1284/2011 și nr. 1285/2011, Curtea a reținut că ceea ce se subsumează, în mod evident, conceptului de *facta praeterita* este dobândirea calității de pensionar.

Prin Decizia nr. 375/2005, Curtea Constituțională a statuat că în temeiul prevederilor art. 47 alin. (2) din Constituție, legiuitorul are dreptul și obligația să stabilească criteriile și condițiile concrete ale exercitării dreptului la pensie, inclusiv modul de calcul și de actualizare a cuantumului pensiei. Noile reglementări „*nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv, în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare.*”

Totodată, prin Decizia nr. 55/2000, Curtea Constituțională a statuat că „legea care dispune revizuirea drepturilor acordate prin acte emise anterior intrării în vigoare a acesteia are caracter retroactiv”.

Cât privește teoria drepturilor câștigate în domeniul pensiilor, prin Decizia nr. 874/2010, Curtea Constituțională a reținut: „**Cuantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acesteia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele**

plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză, practic, și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea, ca principiu, este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti cuantumul pensiei rezultat în urma aplicării acestui principiu afectează substanța dreptului la pensie”.

Așadar, indiferent de tipul de pensie, din perspectiva regulilor constituționale ale aplicării legii în timp, legea în vigoare la data înscrierii la pensie se aplică tuturor elementelor dreptului la pensie, iar dobândirea dreptului la pensie în temeiul legii vechi constituie o *facta praeterita*, legea nouă neputând modifica niciun element al pensiei de serviciu.

În schimb, dacă cererea de pensionare este depusă după intrarea în vigoare a legii noi, această situație constituie o *facta pendentia*, caz în care se aplică legea nouă, cu condiția respectării jurisprudenței Curții Constituționale, potrivit căreia „*impunerea de reguli și obligații noi fără reglementarea unui termen adecvat care să permită subiectului de drept să răspundă noilor cerințe legislative reprezintă o încălcare a exigențelor constituționale sub aspectul principiului securității juridice și a principiului încrederii legitime care impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice și stabilitatea regulilor instituite prin acestea*” (Decizia nr. 26/2012 și Decizia nr. 56/2014).

În același sens este și par. 114 din Decizia nr. 900/2020: „legiuitorul are libertatea să stabilească drepturile de asigurări sociale cuvenite, condițiile și criteriile de acordare a acestora, modul de calcul și cuantumul lor valoric, în raport cu posibilitățile create prin resursele financiare disponibile, și să le modifice în concordanță cu schimbările ce se produc în resursele economico-financiare ale statului. Astfel, este la aprecierea legiuitorului reglementarea condițiilor și a criteriilor necesar a fi îndeplinite pentru a beneficia de o categorie de pensie sau alta, cu condiția de a nu încălca exigențele constituționale și de a respecta o condiție de rezonabilitate în stabilirea condițiilor de pensionare”.

6.3. Textul propus pentru art. III este susceptibil să aducă atingere și prevederilor referitoare la dreptul de proprietate, din Constituție și din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În raport cu dispozițiile art. 44 din Constituție și cu prevederile art. 1 din *Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pensiile de serviciu aflate în plată pot fi încadrate, în noțiunea de „bun”, aceasta înglobând „*orice interes al unei persoane de drept privat ce are o valoare economică, astfel că dreptul la pensie poate fi asimilat unui drept de proprietate, iar pensia unui bun proprietate privată*” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 871/2010, care la paragraful I.2, trimite la aspectele reținute de celor reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza Buchen contra Republicii Cehe - 2002; Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 12 aprilie 2006, pronunțată în Cauza Stec și alții împotriva Marii Britanii, Hotărârea din 28 aprilie 2009, pronunțată în Cauza Rasmussen împotriva Poloniei, și Hotărârea din 12 octombrie 2004, pronunțată în Cauza Kjartan Asmundsson împotriva Islandei).

În plus, menționăm că „în hotărârea *Koua Poirrez împotriva Franței* (nr. 40892/98, CEDO 2003-X), Curtea a refuzat să diferențieze între prestațiile sociale contributive și cele noncontributive, constatând aplicabilitatea art.1 din Protocolul nr. 1 în cazul acestora din urmă și, în consecință, o încălcare a art. 14 din convenție”⁶.

De asemenea, în Decizia de respingere a Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 29 din 12 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 925 din 27 decembrie 2011, pronunțată în procedura recursului în interesul legii, s-au reținut următoarele: „*În mod corect instanțele au constatat că pensiile de serviciu, stabilite în temeiul actelor normative speciale în baza cărora cei vizați le*

⁶ afirmațiile guvernului leton în cauza *Akdejeva versus Letonia* 2007 (<http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-ANDREJEVA-impotriva-LETONIEI.pdf>, par. 68):

încasau, reprezintă un «interes patrimonial» ce intră în sfera de protecție a art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât sub aspectul părții contributive (partea achitată de la bugetul asigurărilor sociale de stat), cât și sub aspectul părții necontributive (care se suportă de la bugetul de stat)”. Prin urmare, devine evident că, în raport cu lipsa unei justificări rezonabile a măsurii, instituirea acesteia este de natură să genereze o încălcare și a prevederilor art. 1 din Protocolul 1 la Convenție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în Cauza Buchen împotriva Cehiei (2006) că „limitarea nejustificată a unui drept recunoscut magistratului, cum ar fi o pensie de serviciu, drept nesocotit ulterior, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul art. 1 paragraful 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, dar și o discriminare în sensul art. 14 din Constituție și art. 1 din Protocolul nr. 12”.

De asemenea, Curtea de Justiție a Comunității Economice Europene, în Cauza 5849/1972 (Muller c. Austriei), a reținut expres că „o reducere substanțială a nivelului pensiei ar putea fi considerată ca afectând substanța dreptului de proprietate și chiar a dreptului de a rămâne beneficiar al sistemului de asigurare de bătrânețe”.

6.4. Măsurile preconizate la art. I pct.1, 3, 4 și 6, art. II și art. III sunt de natură să aducă atingere, prin modificarea intempestivă a condițiilor de pensionare și a cuantumului pensiei cuvenit sau aflat în plată, nu doar principiului neretroactivității legii, principiului speranței legitime și principiului (teoriei) drepturilor câștigate, ci și prevederilor constituționale referitoare la **independența justiției** - art. 124 alin. (3) -, în componenta independenței economice a judecătorului (salarii și pensii).

Referitor la acest aspect sunt relevante cele statuate de Curtea Constituțională în Decizia nr. 900/2020, la par. 144: „**Independența justiției este o valoare fundamentală a statului de drept, nefiind un privilegiu al magistratului, ci un drept al cetățenilor, constituind o condiție prealabilă, esențială, a statului de drept. Garanția asigurării**

independenței judecătorilor în componenta sa economică implică nu doar remunerarea la un nivel înalt a muncii acestora, ci și oferirea ulterior încetării activității acestora a unui nivel al pensiei cât mai apropiat de cel al salariului avut înainte de pensionare, în acest sens fiind prevederile bine cunoscute ale unei serii de recomandări și avize ale organismelor internaționale cu preocupări în domeniul justiției. Independența financiară a judecătorului - componentă indubitabilă a independenței judecătorului, ca esență a conceptului de „tribunal independent”, consacrat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a fost afirmată și reafirmată în documentele internaționale ale căror prevederi nu pot fi ignorate, având în vedere angajamentele luate de statul român. Aceste documente internaționale au fost luate deja în considerare de Curtea Constituțională, în fundamentarea deciziilor sale referitoare la exigențele izvorâte din dispozițiile art. 124 alin. (3) din Constituția României. Se impun a fi menționate Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, și Decizia nr. 153 din 6 mai 2020, în cuprinsul căreia instanța constituțională a realizat o amplă analiză a modului în care documentele internaționale trebuie privite, inclusiv din perspectiva prevederilor art. 11 și art. 20 din Constituție. Curtea Constituțională a statuat, la nivel de principiu constituțional, o obligație în sarcina Parlamentului României de a «legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție»”.

În Decizia Curții Constituționale nr. 153/2020, s-a statuat că „reglementarea drepturilor magistraților, între care și dreptul la pensie, privește statutul profesiilor respective, subsumat garanțiilor de independență a justiției, precum și, cât privește procurorii, rolului constituțional al Ministerului Public” (la par. 71) și că „preocuparea organismelor care le-au adoptat de a se promova independența și imparțialitatea judecătorilor [...], în acest context, o importanță deosebită” având-o „măsurile preconizate pentru asigurarea unui statut, a unei remunerații și a pensiei adecvate pentru magistrați, precum și a garantării prin lege a acestora” (la par. 101).

În Decizia Curții Constituționale nr. 873/2010 s-a reținut că: „În același sens, *Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor prevede, în concluziile sale, că "remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei. Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor"*”.

În Decizia nr. 873/2010 și Decizia nr.900/2020, Curtea Constituțională a precizat că „**statutul constituțional al magistraților** - statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de **incompatibilități și interdicții**, precum și **responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii** - **impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției**, garanție a statului de drept, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală”.

De asemenea, Curtea de Justiție a Comunității Europene, în Cauza 224/01/2003 (Köbler c. Austriei) a statuat că „indemnizația de vechime în specialitate (ca și pensia de serviciu) constituie o primă de loialitate cu titlu de recompensă, dar, mai ales, **cu efect compensator al privațiunilor, îngrădirilor și incompatibilităților suferite pe toată durata exercitării profesiei, iar nesocotirea acestei jurisprudențe în materie constituie o încălcare gravă a dreptului U.E.**”.

Așadar, întrucât sistemul pensiilor de serviciu ale magistraților este urmarea punerii în aplicare a unor prevederi legale în vigoare și nedecarate neconstituționale, dacă se urmărește reconfigurarea acestuia, soluțiile propuse trebuie conturate astfel încât să nu aducă atingere principiilor nediscriminării, securității juridice, așteptării legitime, neretroactivității, independenței magistraților și dreptului de proprietate.

6.5. În plus, soluțiile trebuie reconsiderate și fundamentate în mod corespunzător, astfel încât să nu poată fi lovite de un alt viciu de

constituționalitate referitor la încălcarea principiului legalității prevăzut la art.1 alin. (5) din Legea fundamentală, sub aspectul insecurității juridice pe care o poate genera adoptarea unor noi soluții legislative, după o perioadă foarte scurtă de când a început să producă efecte actul de bază, dat fiind că Legea nr. 303/2022 a intrat în vigoare, cu unele excepții, la data de 16 decembrie 2022.

În acest sens, în instrumentul de prezentare și motivare trebuie evidențiate modificările intervenite în scurta perioada trecută de la adoptarea și intrarea în vigoare a Legii nr. 303/2022 până în prezent, în privința aspectelor de fapt și de drept care stau la baza intervențiilor propuse, eventual a motivelor urgente și necunoscute până adoptarea legii sau de altă natură, care să impună reglementarea unor soluții normative diferite în materia pensiilor de serviciu ale magistraților, care reconfigurează fundamental acest domeniu.

În acest context, menționăm că „Legiuitorul a introdus pensia de serviciu a magistraților încă din anul 1997, iar condițiile de pensionare și modalitatea de calcul a acestora nu s-au modificat substanțial de-a lungul timpului, avându-se în vedere condițiile de muncă inadecvate/necorespunzătoare, volumul excesiv de muncă, insuficiența fondurilor bănești”⁷.

7. Cu privire la **art. III**, în plus față de cele precizate mai sus, semnalăm caracterul discriminatoriu al dispoziției de recalculare a pensiilor de serviciu în plată, care nu se va aplica tuturor categoriilor de beneficiari de pensii de serviciu, ci doar **magistraților**, și nici tuturor beneficiarilor de pensii de serviciu acordate în cuantumul prevăzut pentru magistrați sau prin asimilare cu magistrații (spre exemplu, magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și de la Curtea Constituțională, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor).

⁷ Rezoluția Înaltei Curți de Casație și Justiție din 28 octombrie 2022, <https://www.csm1909.ro/PageDetails.aspx?Type=Title&FolderId=9886>

În același document se precizează că „La data de 17 octombrie 2022, cu o largă majoritate, Parlamentul României a reconfirmat actualele reguli aplicabile sistemului de pensii ocupaționale în cadrul sistemului judiciar, cu minore amendamente privind sfera persoanelor beneficiare. Or, necesitatea îndeplinirii obiectivelor prevăzute în Planul Național de Redresare și Reziliență al României, Componenta C8 Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii, Jalonul 215, în sensul promovării unei reforme în privința pensiilor de serviciu, era cunoscută încă de la momentul depunerii proiectelor de acte normative la Parlamentul României”.

De asemenea, semnalăm neclaritatea și lipsa de previzibilitate a normei prin folosirea sintagmei „considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare a pensiei de serviciu și ținând cont de vechimea în magistratură utilizată la stabilirea sau după caz, ultima recalculare a drepturilor de pensie”.

Totodată, așa cum a menționat și Consiliul Superior al Magistraturii, semnalăm că textul propus nu are în vedere ipoteza persoanelor care au decizii de pensionare emise, dar nepuse în plată și nici a beneficiarilor pensiilor de serviciu care nu au o vechime de cel puțin 12 luni în funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent sau personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, pentru care nu este prevăzută modalitatea în care se va face recalcularea pensiilor.

8. Cu privire la art. IV-VIII, prin care se intervine asupra unor dispoziții din mai multe acte normative, semnalăm că soluțiile preconizate referitoare la cuantumul micșorat al pensiei, față de cel prevăzut în prezent, care se vor aplica începând cu intrarea în vigoare a legii sunt susceptibile să aducă atingere principiului nediscriminării, al securității juridice și al așteptării legitime, argumentele prezentate cu privire la categoriile de personal vizate la art. I și art. II, fiind valabile și în aceste cazuri.

Reiterăm considerentele Curții Constituționale din Decizia nr. 26/2012 și Decizia nr. 56/2014: *„impunerea de reguli și obligații noi fără reglementarea unui termen adecvat care să permită subiectului de drept să răspundă noilor cerințe legislative reprezintă o încălcare a exigențelor constituționale sub aspectul principiului securității juridice și a principiului încrederii legitime care impune limitarea posibilităților de modificare a normelor juridice și stabilitatea regulilor instituite prin acestea”*.

9. La art. IV-IX, pentru asigurarea previzibilității normelor, astfel încât să nu apară dificultăți în interpretarea și aplicarea diferitelor dispoziții din domeniul pensiilor de serviciu, precum și pentru aplicarea unui tratament nediscriminatoriu tuturor categoriilor de beneficiari de pensii de serviciu, în privința stabilirii cuantumului net al acestui tip de pensie, date fiind textele propuse la art. I și III din

proiect referitoare la pensia netă, precum și dispozițiile de la art.3 lit. m) din Legea nr. 223/2015 și de la art. IX din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017⁸, la textele asupra cărora se intervine este necesară introducerea/modificarea unor teze prin care să se clarifice aspectul referitor la quantumul brut și net al pensiei de serviciu.

10. La art. X, semnalăm caracterul incomplet și lipsit de previzibilitate al normei, nemenționându-se de la ce data curge termenul de 60 de zile, în absența identificării exprese a „instituțiilor implicate”, precum și prin folosirea sintagmei imprecise „legislației referitoare la pensiile de serviciu”, fiind necesară respectarea art. 50 alin. (2) și (3) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

11. Exclusiv din punctul de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă, semnalăm următoarele:

11.1. La **titlu**, pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă cuprinse la art. 41 alin. (5) din Legea nr. 24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, este necesară precizarea expresă a actelor normative asupra cărora se intervine, cu atât mai mult cu cât mai există un act normativ cu același titlu, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 59/2017 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu.

11.2. După titlu este necesară introducerea **formulei introductive**.

11.3. Dispozițiile de modificare și completare se vor redacta după modelele:

„Articolul ... se modifică și va avea următorul cuprins:”;

„La articolul ..., alineatul/alineatele ... se modifică și va/vor avea următorul cuprins:”;

„La articolul ..., litera/literele ...) se modifică și va/vor avea următorul cuprins:”;

„La articolul ... alineatul (...), litera/literele ...)/...)-...) se modifică și va/vor avea următorul cuprins:”;

„La articolul ..., partea introductivă a alineatului (...) se modifică și va avea următorul cuprins:”;

⁸ privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu

„După articolul ... se introduce un nou articol, art. ..., cu următorul cuprins:”;

„La articolul ..., după alineatul (...) se introduce un nou alineat, alin. (...), cu următorul cuprins:”;

„La articolul ... alineatul (...), după litera ...) se introduce o nouă literă, lit. ...), cu următorul cuprins:”;

„După articolul ... se introduce un nou capitol, Capitolul ..., alcătuit din art. ...- ..., cu următorul cuprins:”.

Precizăm că atunci când în partea introductivă a unui articol cuprinzând intervenții legislative este menționată doar operațiunea de modificare, din cuprinsul părților dispozitive ale punctelor de modificare se va elimina verbul „se modifică”- a se vedea art. IV- IX.

11.4. La partea dispozitivă a art. VI, după datele de identificare ale editorialului oficial, pentru evidențierea evenimentelor suferite de Legea nr. 216/2015, trebuie introdusă sintagma „cu modificările ulterioare”.

În mod similar se va proceda la **art. IX**, pentru o informare completă asupra Legii nr. 223/2015.

PREȘEDINTE
Florin VORDAȘCHE

București
Nr. 1481/28.12.2022